aylık edebiyat dergisi

kitap-lık

ISSN 1300-0586 4 YTL Sayı 92 Mart 2006

Dosya

Kırk Yama: Kolaj

Söyleşi

Nezihe Meriç: "Dil de bizimle aynı yolu izliyor"

Rüzgâr Gülü

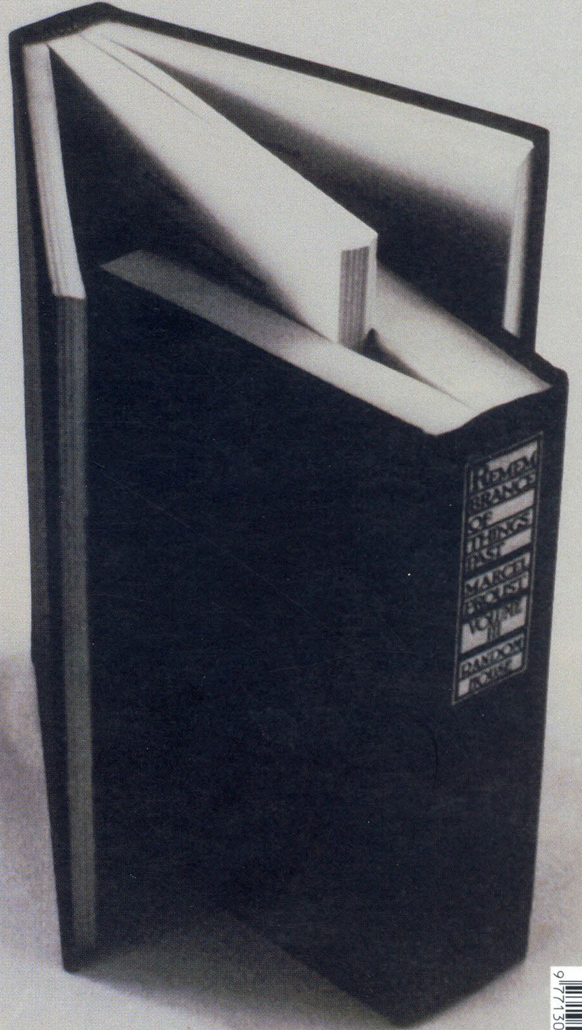
Edip Cansever'in peçeteye yazdığı şiir

Öykü

Gustave Flaubert'in bulunan son öyküsü

Babil Kulesi

Turgut Uyar şiirinde cinsellik

içindekiler

deneme

AHMET BOZKURT

Afrodizyak Denge

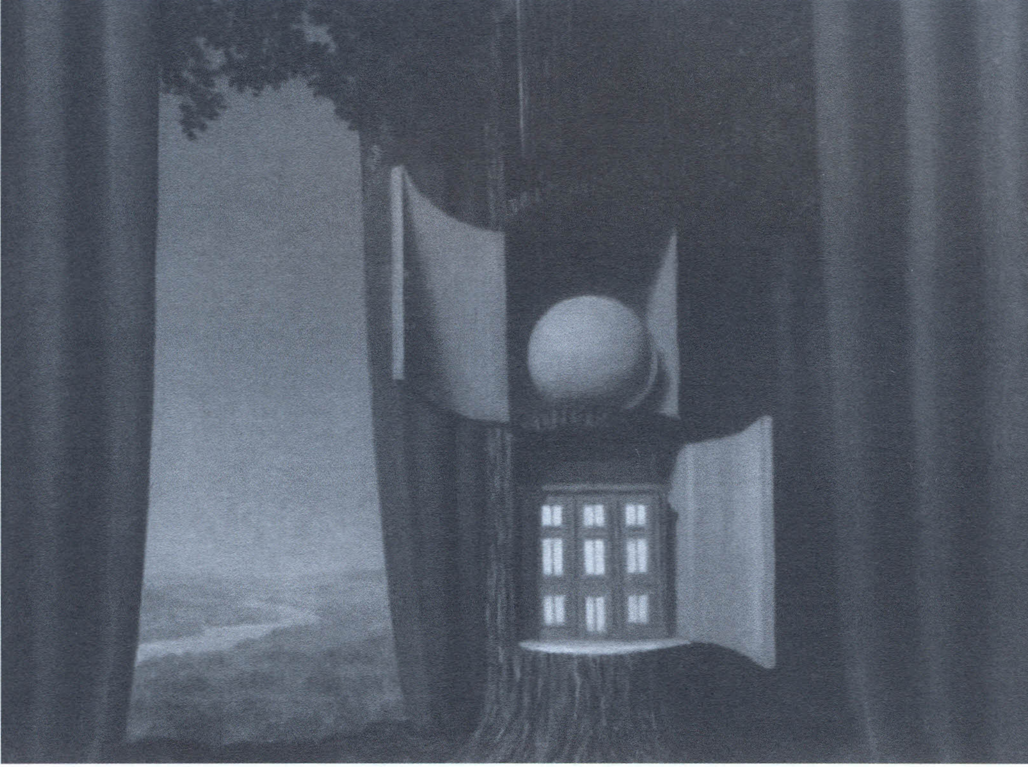
"Gangsterler ve tanrılar konuşmaz, kafalarını sallarlar ve ne olacaksa olur."
Roland Barthes

Ayrıcalıklı bir laneti ve kötücül bir dehaya özgü erotik imgelemi özel bir dil içerisinde kırılgan olmayan bir dengenin sınırları dahilinde söyleme kışkırtan Marquis de Sade'ın düşünsel dünyasına egemen olan temel unsurlardan biri de, hiç şüphesiz belli bir mekâna ve yurda kapanma duygusu eşliğinde tüm cinsel haz biçimlerinin, toplum denetiminin dışında tutularak varoluşsal bir dengenin içerisinde eritildiği erotik bir uzamsal kapanımın kutsanmasıdır. Bu kutsama aynı zamanda bireyin kendi ben'ine kapanmasının özsel yollarından birini oluşturur. Zira insan varlığına içkin bir yalıtım biçimi olan cinsel deneyim sonuçta bu benliğin sınırları içerisinde kendi kendisine tecavüz ederek doyuma ulaşmakta, böylece hem Merlau-Ponty'yi doğrularcasına "hem gören, hem de görünen" olarak hem de "iyi olgunun uzamın dışında" yattığını bize gösteren Wittgenstein'ı da haklı çıkarmaktadır.

Bu dünyanın dışında akıp giden her şeyin kendisini bir denge üzerinde kurup öyle hareket ettiğini düşünmek her şeyden önce yeni bir dünya tasarımını gerekli kılar. Cinsellik de sonuçta bu dengenin üzerinde yükselen tensel arzu biçiminin yalıtılmış bir gösterenidir. O yüzden hep bir denge dahilinde oluşturulan özgül bir dünya tasarımı hükmeder hayatımıza. Tüm iktidarlar kendi dilini bu denge üzerinden hayata geçirir. Her başlangıcın tanrısal bir öz taşıması gibi denge fikri de sonuçta tanrısal bir öz ve yetkeyle mülhem bir otorite-iktidar düşüncesini canlı tutar. Bu sebepten olsa gerek düzenlilik ve denge fikri verili düzenler için hep kutsal bir anlam ifade etmiştir. Hem kutsal hem de bu kutsallığın toplumsal hayatta görünen yüzü olarak bir kamusallığa da sahip olmuştur.

Bireyin kendisine yabancılaşmasının ve "öteki" imgesinin en bariz bir şekilde açığa çıktığı bir "sınırlılık" durumundan hareket eden denge gerçekte hem toplumsal hayata yön veren bir unsur olarak hem de organik bir faktör olarak önemli bir yer tutar. Örnekse, kış uykusuna yatan hayvanlarda cinsel aktivitenin sıfır olduğunu hiç düşünmemişizdir. Oysa, onların cinselliklerine ilişkin beyindeki tüm denge unsurları "ters" bir şekilde çalışır. İnsan fizyonomisi ve beyindeki dengeyi (thalamus) sağlayan "epifiz bezi" (corpus pinale) ve cinsel aktiviteyi sağlayan "amigdal cisim" beynin tabanında yer alır. Tıpkı bütün denge halinin cinsellik tarafından yürütüldüğünü ve örgütlendiğini gösteren diğer durumlar gibi.

Denge aslında hep bir "sınırda" olma halidir. Aşkın ve tinselliğin edilgenleştiği ve tamamen eridiği bir sınırdır bu. O yüzden sınırların edilgenliğinde hayat bulan her durum gibi denge de sonuçta hayatın,

"Kanın Sesi", René Magritte

aşkın ve erotizmin kökenselliğinde ontik bir mevcudiyet bulan gerçek bir temelcilik biçiminden başka bir şey değildir.

İşte tam da bu yüzden denge ve dil arasındaki ilişki de tıpkı Julia Kristeva'nın, nefretin ve öteki'nin imgesi ve aynı zamanda kimliğimizin gizli yüzü olarak "biz"i bir sorun haline getiren hatta belki de olanaksız kılan bir semptom olarak gördüğü yabancıyı kırılgan bir sınır, geçici bir homeostasis bağlamında düşündüğü eşzamanlılık biçimi ile örtüşen bir bitimsizlik içerisinde varlığın özmevcudiyetine kavuşmuş dilsel bilincini hatırlatması (andenken) gibi bir duruma yol açar. Neredeyse kendi varlığını bir başka kırılganlık içerisinde dengeleyerek kutsal bir adanmışlık içerisinde bir yurda ve mekâna sahip olan yabancı da en nihayetinde öteye attığı adımın farkında olarak şizoid bir özcülüğe yaslanır.

Tacizkâr bir dinginliği ve dilsel bir kışkırtmayı dokunsal bir görsellik içerisinde barındıran René Magritte'nin *Kanın Sesi* adlı resmi de dengesel bir lirizmin görme ve dokunsal olan arasındaki farktan doğan bir denge halinden farklı bir şeye dayanmadığını hissettirmesi açısından önemli bir hatırlatmadır. Zira kendi bedeninin sınırlarının bir "öteki" beden duyumu içerisinde açığa çıktığını bilen bir farkındalık halinde nasıl bir denge durumundan bahsedebiliriz ki.

Onun için her şeyin dengede bitip bitmediğini bilmek gerekiyor. Tıpkı gangsterler ve tanrılar gibi her şeyi bir kafa sallamasına bırakacaksak, bizi söyleme kışkırtan bir lirizmin dengesine nasıl ulaşacağız o zaman?